

Philippe Starck (70) *Designer*

Evighetsmaskinen

Designverdenens rockestjerne produserer fortsatt én ny gjenstand annenhver dag. Det skammer han seg følt over.

TEKST *Line Tiller* FOTO *Paola de Grenet*

Luften har ennå ikke gått ut. Svære, rynkede heliumballonger, formet som åttetall og surrealistiske delfiner, henger i løse luften mellom et herskabelig flisgulv og et villatak med portugisiske spir som ligner iskremkjeks snudd opp ned.

Designer og arkitekt Phillippe Starcks femte barn i rekken, Justice, har nettopp feiret bursdag.

Nå kjører åtteåringen hylende rundt i familiepalasset i Portugal på en ny tråkkebil.

Datteren skal egentlig gjøre lekser, men vil heller rase forbi marmorstatuer, klatrestativer, et flygel og de to undulatene Sand og Stein.

Ikke rart produktive Starck er totalavhengig av en lang spilleliste med japansk musikk spesielt egnet for konsentrasjon.

HJERNEN KOKER KONSTANT. Gjennom fem tiår med stilren, poetisk design har han produsert mer enn 12.000 gjenstander. Alt fra Steve Jobs' siste private prosjekt, en hvit drømmeyacht, til en kontroversiell sitronpresse.

Evighetsmaskinen har altså laget én ny greie annenhver dag, året rundt, i hele sin karriere. Og han har ikke tenkt å stoppe.

– Når mine ideer er ferdigkokt, bare faller de ned fra den boblende grå magmaen jeg har hatt i hjernen siden jeg var fem år. De detter ned i bevisstheten min som en grillet tegneserierkylling. Da studerer jeg den mentalt og tegner bare det jeg ser. Jeg tenker ikke, sier Starck, som har tatt plass ved det hvite skrivebordet sitt. Han strekker seg etter en spesiallaget penn. Bøyer så nakken. Og tegner.

– **En drone?**

– Dette er hemmelig, men jeg planlegger en vertikal ladnings-hub for drone-taxier, sier han.

– **Flyvende taxier?**

Kreativitet og orgasme har samme struktur.

Philippe Starck om morgensex

- ▶ – Ja, én pr. passasjer. Som en kapsel.
- Og når kommer disse på markedet?
- Om to år.

PHILIPPE MED LEPPEN. Franskmannen, som mener at å prate er å lyve, og som kaller seg selv både en «galskapens mann» og en «profesjonell drømmer», har alltid levd i fremtiden og er aldri redd for å si det han tror du vil høre.

– **DU LYVER?** – Ja, alle gjør det. Jeg vil jo fremstå som en interessant fyr, så jeg smører sannheten litt, kanskje. Men ikke med vilje. Derfor, ettersom det eneste sanne er underbevisstheten, jobber jeg kun med den.

Han vil helst være alene, jobbe og sove i loop, gjerne i nærheten av et hav. Langt vekk fra cocktailfester. Det eneste han trenger for å kickstarte kreativiteten, er morgensex.

– Kreativitet og orgasme har samme struktur. Orgasmen etterlater kropp og hjerne i en viss tilstand og hjelper kreativiteten ved å bli etterlatt der, sier Starck, som ser på seg selv hverken som et geni eller en regningsmann.

– Du vet, design er et temporært yrke som ble oppfunnet rundt 1950. Men om 15 år vil design ha forsvunnet. Alt vi da behøver, vil befinne seg inne i kroppen vår. Når verden ikke trenger designere lenger, blir jeg glad. For vi har allerede produsert himla mye søppel!

SITRONPRESSEN HANS. Et høyt, slankt edderkopplignende redskap på tre ben sørget for Phillippe Starcks kommersielle gjennombrudd på 1990-tallet. Han tegnet Juicy Salif på en gul papirduk i løpet av få minutter mens han spiste krøllete blekksprut på en italiensk restaurant.

– Været var forferdelig, og jeg var den eneste gjesten på den eneste åpne restauranten på den lille øya. Likevel ventet jeg en time på maten. Jeg kjedet meg og begynte med mentale øvelser. Slik ble sitronpressen født, forteller Starck.

Dette sølvfargede redskapet, som ble produsert av den italienske designeren Alberto Alessi, har stått på kjøkkenbenker i svært mange norske middelklassehjem, men den lager masse søl og fungerer ganske dårlig. Men den geni-erklærte mannen skyr ikke store ord og har et svar på ▶

- **Spår fremtiden.**
- Om 15 år vil design ha forsvunnet, da finnes alt vi behøver, inne i kroppen vår, sier Philippe Starck, her ved arbeidsbordet i sin Portugisiske villa utenfor Lisboa.

01

02

FOTO: KRAUSE & JOHANSEN

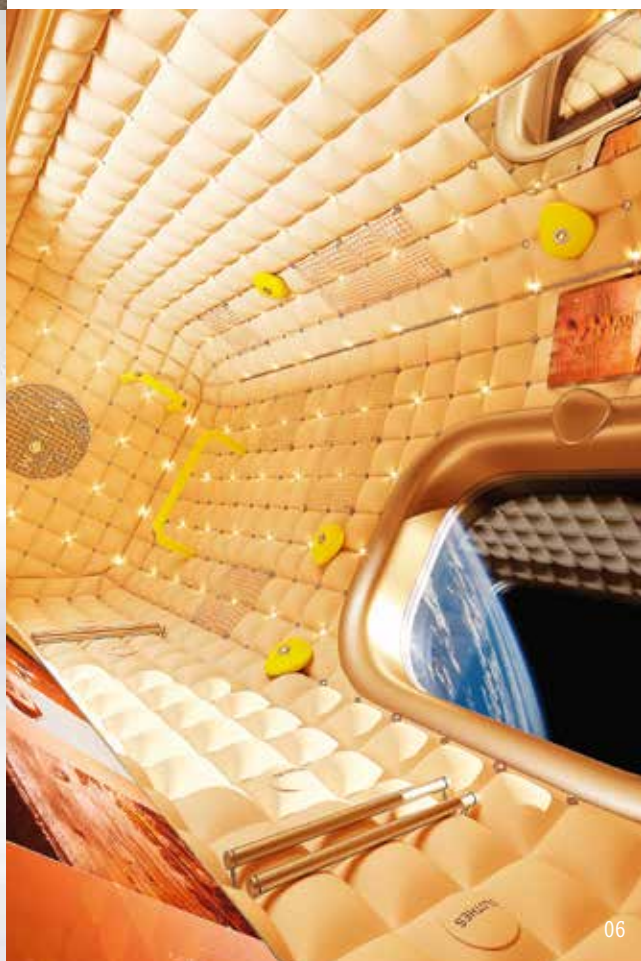
03

04

05

06

01 **En bordlampe** fra 2005 som Starck selv har fylt hjemmet sitt med, heter TableGun. Den har en klassisk lampeskjerm og et forgyllt gevær som holder den oppe.

02 **Salif**, sitronpressen fra 1990, er vel produktet Starck er aller mest kjent for. – Jeg spiste blekksprut da jeg tegnet den, sier han.

03 **AI-stolen**. – Jeg er den første designeren som har laget en stol med kunstig intelligens, sier Starck om stolen han laget for Kartell.

04 **Starcks nye** utendørs-lamper har på «mirakuløst» vis fjernet lyspæren. «In vitro» (latin 'i glass') kaller han lampen.

05 **Den ikoniske** Ghost-stolen som Starck laget for Kartell i 2002, er både elsket og hatet.

06 **Starck har** nylig designet «soveroms»-kapslene for verdens første kommersielle romstasjon: Axiom Space Hotels.

At kreative elsker å leve omgitt av rot, drikker støtt og tar dop dagen lang, er en aristokrat-myte.

Philippe Starck

► det meste. Pressen skal nemlig ikke lage saft, må skjønne, «den skal sørge for konversasjoner».

– Jeg er stolt over hvordan jeg jobber, sier Starck og løfter blikket.

– Men ikke over hva jeg gjør.

I dag er han verdenskjent for å ha laget en lang rekke fancy nattklubber, snodige lamper, morsomme stoler, parfymen, toalettbørster, ko-ko hoteller, husholdningsartikler og verdens aller største seilbåt, som eies av en russer og ser ut som en massiv legokloss.

– Folk dør, kveles av alt vi fyller jorden med. Og det skjer hurtig og overalt. Jeg er også trist fordi pappa var en ekte oppfinner og laget fly. Han kreerte nyttige og revolusjonerende ting. Min far laget ingeniørkunst, mens jeg lager stoler. For en skam! Jeg skammer meg over at jeg ikke lager noe bedre. Og følelsen bare vokser og vokser.

OPP OM MORGENEN. Etter at Philippe Starck fylte 70 år i januar, har han mottatt en strøm av ærespriser for «tilgjengelig og elegant design for generasjoner».

Når datteren Justice spør moren Jasmine om hva «livstidspris» betyr, sukker Starcks franske kone. Hun blir deprimert, forteller hun oss. Mens han simpelthen bare mottar med et lukket smil, før han glemmer hele greia.

– Jeg er jo ikke død ennå, sier Starck, som mellom glipene i stuepersiennene kan se små fiskebåter duppende i den lyseblå bukten i kystbyen Cascais utenfor Lisboa. Systematisk stablet langs den mørkebrune veggen bak ham, på et kontor uten datamaskiner, står den ene stabelen etter den andre med papirutskrifter som viser kommende prosjekter.

– Jeg elsker når alt rundt meg er ryddig.

– **Ryddig på bordet, kaos i hodet?**

– Nettopp. At kreative elsker å leve omgitt av rot, drikker støtt og tar dop dagen lang, er en aristokrat-myte. Faktum er stikk motsatt. Hvis man vil skape noe, må man legge seg tidlig og stå opp tidlig. Hvert minutt av hele mitt liv er organisert i detalj, og slik skal det være til jeg dør. Kreativitet handler kun om å håndtere konsentrasjon på en god måte. Da kan man løse de fleste problemer.

EN VAKKER MASKIN. Philippe Starck vokste opp i Paris med sin mor. Han var redd for alt. Han snakket sjelden med noen og følte seg ofte utstøtt.

– Da jeg var liten, hadde jeg Asperger-tendenser. Slik er det egentlig fortsatt. Jeg løp heller til skogene rundt Paris enn å gå på skolen. Jeg gjemte meg der inne, uansett vær, mens rektoren sendte politiet etter meg fordi jeg skulket.

– **Hva gjorde du i skogen?**

– Jeg fant en benk. Der satt jeg, oppkavet, i kulde og regn. Jeg var alltid kvalm og forkjølet, men det var bedre enn å gå på skolen og ikke forstå noen verdens ting. Jeg eier nemlig ikke den typen «software» som gjør at man tar til seg kunnskap fra andre. Jeg må, steg for steg, på egen hånd lære meg det som trengs.

Da han ble 18 år, kjøpte han seg sportsbil, «men var likevel en usynlig mann». Han fremsto ganske kjekk og velkledd, syntes han selv, og forsøkte å flørte med jenter, men fikk det ikke til.

– Jeg prøvde hardt å oppføre meg som en i flokken. Men det funkete ikke. Jeg formulerte meg ikke «normalt», og det var ikke OK, forteller Starck, som til slutt kom til et punkt der han spurte seg selv om det fantes en fremtid for ham.

Han bestemte seg for å eksistere kun for sin egen del. Kanskje ville andre folk «se» ham da. ►

Da jeg begynte å designe, oppdaget jeg at mange familier ikke hadde adgang til god design.

Philippe Starck

► – Så jeg fant min terapi, jeg begynte å designe ting. Men jeg lever ikke et vanlig liv. Jeg lever «et annet sted». Jeg har ikke noe liv, faktisk. Jeg kan ikke alfabetet, jeg kan ikke rekkefølgen på månedene i året, jeg kan ikke matematikk. Jeg kan sykle og lage mat, om jeg vil, ellers kan jeg bare skape, sier han.

Øynene begynner å rotere og fingrene sirkulere rundt hodeskallen mens han repeterer en «schukong, schukong»-lyd.

– Jeg er en kreativ, vakker maskin. Men jeg produserer ubrukelige ting. Jeg er verdens aller beste i ubrukelighet! Min jobb, min oppgave, har alltid vært ubrukelig.

FORSVARER PLAST. Allerede for 20 år siden snakket Philippe Starck om forurensning og massekonsum. Om hvordan mennesket bare er halvveis i sin evolusjonshistorie. At vi kun er super-aper, at solen en dag vil eksplodere, og at vi derfor betyr svært lite i den store sammenhengen. Han har lenge merket seg klimaendringene og har en forholdsvis bærekraftig tankegang. Likevel fortsetter han å lesse produktene sine på planeten.

– **Hvordan lever din tankegang om miljøvennlighet side om side med din utømmelige produksjon av ting?**

– Allure! Det er komplisert, svarer han før han legger ut om hvordan han på best mulig måte kun svarer på behov og etterspørsel.

– Da jeg begynte å designe, oppdaget jeg at mange familier ikke hadde adgang til god design. En bra stol kostet 1000 dollar og et kjøkkenbord 5000 dollar. Det var sjokkerende og vulgært. Så jeg ville levere det rette produktet til rett pris. Senere ble jeg litt mindre trendy og mer hensynsfull.

– **Det meste du lager i dag, er likevel av plast?**

– Ja, og folk vil heller se mer naturlige ma-

terialer som trær eller lær i produktene de kjøper. OK, så du vil redde jorden, men drepe skog og dyr? Om jeg trækker på en maur, sier jeg «tilgi meg», for jeg vil heller beholde liv i naturen. Derfor er plast, riktig plast, fortsatt den beste løsningen. Men mediene har sørget for stor forvirring rundt dette temaet. Oljen kan lage fantastisk plast! Det finnes mange forskjellige typer, og jeg er den første designer i verden til å ta i bruk bioplast laget av fornybare råvarer, sier Starck, som presiserer at han gremmes over engangsplass i form av poser og drikkeflasker.

– Det er helt vilt å skulle bruke to minutter på et produkt som det tar naturen 200 år å bryte ned. Men en vellaget designstol laget av én kilo riktig organisk plast, en kvalitetsstol som er ment å vare i 50 år, det kan ikke kalles forurensning.

STOLSTOPP. De siste årene har designeren laget både smarte vindmøller, resirkulerbare sandaler og en «skinnssofa» av epleskallavfall. I år ble han også verdens første til å lage en stol via kunstig intelligens.

Spørsmålet han ba AI-maskinen finne løsningen på, var «Hvordan hvile min kropp, men bruke minst mulig materiale og energi i prosessen?».

Selv om Starck klapper seg selv på skulderen for disse prosjektene, har han innsett at egne tiltak bare er en bitte liten del av løsningen.

– Miljøproblemet er så enormt at jeg egentlig bare kan snakke om nedskalering. Hvis alle kjøper 10 prosent færre miniskjørt og sko eller dropper ett restaurantbesøk eller én biltur i måneden, forandrer ikke det livet vårt. Men det er enkelt og bra for oss alle!

– **Men hvorfor da skape enda en stol i morgen?**

– Sannheten er at jeg «snakker» via objekter, via stoler, og jeg har alltid mer å si. Det finnes

alltid noe bedre å vise neste generasjon, en ny teknologi, en måte å gjøre ting på. Men vi avslutter dette nå ...

– **Hva mener du?**

– Jeg tror du har rett. Det begynner å bli nok stoler nå.

I EN GRÅ SKY. Når designeren har snakket lenge, føler han seg skitten. Oppbrukt og brent i hjernen.

– Jeg elsker folk, men ikke samfunnet. Om det blir for mange mennesker rundt meg, vil jeg trekke meg tilbake. Min kone, stakkar, lever jo med et spøkelse ... Hva var det de kvinnene sa, igjen?

Starck snur seg mot sin kone, som har overvært hele intervjuet fra den andre siden av det ovale glassbordet. Hun smiler varmt da han fanger blikket hennes, og hun sørger for å bløte ganen hans med en hjemmelaget gusjefarget plantebasert helse-drikk fordi «han begynner å bli gammel».

– Mange kvinner sier ofte til meg: Åh, det må være så gøy å leve med Philippe Starck! Jeg svarer at jovisst er det både spennende, galskap, ukonvensjonelt. Men aldri gøy, sier Jasmine Starck.

– Kjedelig, legger han kjapt til.

– **Har du det gøy, Starck, i ditt liv?**

– Det er ikke det jeg leter etter. Jeg strekker meg etter å få leve i min grå sky. Der finnes ikke solskinn, men der har jeg det bra. ●

line.tiller@aftenposten.no

«Kreativ, vakker maskin.»
– Da jeg var liten, hadde jeg Asperger-tendenser. Slik er det egentlig fortsatt. Jeg løp heller til skogene rundt Paris enn å gå på skolen, forteller Starck.